

Aan:

De Kamercommissies voor EZK, BiZa, I&W, LNV

Onderwerp:

Kamerdebat Klimaatakkoord

2 juli 2019

Geacht Kamerlid,

Vrijdag hebben we richting media het akkoord bestempeld als: “Klimaatakkoord: op de rand van een doorbraak”. Met deze brief geven we u nadere informatie over onze punten, met het oog op het Kamerdebat over het Klimaatakkoord dat naar verwachting deze week plaatsvindt.

Het akkoord bevat goede onderdelen. We zijn blij met de plannen die leiden tot 70-75% duurzame elektriciteitsopwek in 2030, de ambitie en acties om 1,5 mln huizen te verduurzamen en de verschuiving van de lasten van de SDE++ naar bedrijven om stijgende kosten voor huishoudens te beperken. We hebben ook zorgen en die zullen we hieronder toelichten. Zie onze voorgestelde verbeteringen;

CCS: Beperk de subsidie op CCS tot 200 miljoen per jaar

We maken ons zorgen over het grote aandeel CCS (ondergrondse opslag van CO₂) in de taakstelling voor de industrie en het daaraan gekoppelde beslag op subsidiemiddelen. Deze inzet houdt onze industrie afhankelijk van fossiele energie en blokkeert echte oplossingen en vernieuwing. Het OKA gaf een indicatieve hoeveelheid CCS van 7,2 Mton. Op 13 maart beloofde het kabinet: *“Ten vijfde zet het kabinet in op een begrenzing van de toepassing van CCS, om ervoor te zorgen dat CCS niet leidt tot ongewenste verdringing van schone technieken en dat daadwerkelijk ingezet wordt op een duurzame transitie.”* Het nieuwe akkoord stelt in het hoofdstuk over de SDE “Een (indicatief) plafond voor CCS van 7,2 Mton als onderdeel van de reductieopgave van 14,3 Mton voor de industrie in 2030 en een plafond van 3 Mton als onderdeel van de reductieopgave van 20,2 Mton voor elektriciteit. In het hoofdstuk over de Industrie wordt er wel gesproken over dat in 2030 maximaal 7,2 Mton CCS wordt gesubsidieerd. Maar ook met een cap van 7,2 Mton is dit geen begrenzing: het PBL heeft immers gesteld dat: *‘De algemene conclusie is dat de door het kabinet genoemde opties voor beperkingen ten aanzien van de subsidieerbaarheid van CCS in de industrie naar verwachting niet beperkend is voor de toepassing van CCS tot 2030’*. We pleiten daarom voor een plafond op de subsidies voor alle CCS. Minister Wiebes schat de omvang van de subsidies voor CCS op 200 mln per jaar. We pleiten ervoor dit een plafond te maken.

Kosten industrie: maak de financiële bijdrage van de industrie (ETS-sector) transparant en stel de bijdragen en ontvangsten gelijk op een eerlijke manier.

De grote industrie (de 300 bedrijven onder het ETS) betaalt nog steeds niet de volledige rekening van de eigen verduurzaming. Bij de [presentatie van het OKA](#) eind december heeft het Kabinet gesteld: *“Het kabinet staat er bovendien voor dat huishoudens en het mkb niet opdraaien voor de kosten van de transitie in de industrie.”* Deze afspraak is niet nagekomen. De stelling in de Kabinetsbrief bij het Klimaatakkoord: *“Daardoor draagt de industrie ruim 5 miljard bij aan ODE tot 2030. In diezelfde periode ontvangt de industrie naar verwachting ruim 3 miljard euro uit de SDE++ om de 14,3 Mton CO2-reductie te halen.”* behoeft nuancering.

De 5 miljard wordt (via de ODE) mede opgebracht door het industrieel MKB (hoeveel precies is nog niet transparant) en de 3 miljard kan net zo goed (veel) meer worden. Daarnaast is deze vergelijking niet correct: je moet de bijdragen en ontvangsten van de industrie vergelijken over de gehele periode van de subsidieverstrekking, en niet alleen over de eerste 10 (opstart)jaren, waarin de subsidie-verstrekking geleidelijk op gang komt. Kortom: de 5 miljard en 3 miljard die het kabinet noemt zijn onvergelijkbare grootheden. Bovendien is de 3 miljard indicatief, geen plafond en onrealistisch laag. Voor het beeld: PBL gaf 13 maart bij het OKA aan dat de industrie voor de verduurzaming 1 miljard per jaar nodig zal hebben [\[1\]](#). Met een hoge CO2-heffing zou dit toch nog een bedrag oplopend tot 790 miljoen [\[2\]](#) zijn per jaar zijn. De laatste twee jaar alleen is er aan biomassa voor de industrie reeds bijna 1,9 miljard beschikt (looptijd 12 jaar).

Het heeft sterk onze voorkeur om de zware industrie (ETS betalende ca. 300 bedrijven) te laten bijdragen via een lage CO2-heffing. Dit is eerlijk en transparant. Ook is dit een start voor het beprijzen van milieubelasting conform ‘de vervuiler betaalt’, hetgeen nodig is om ‘gratis’ vervuiling uit te bannen, en schone oplossingen een eerlijke kans te geven.

Zorg voor een effectieve vormgeving van de CO2-heffing

De CO2-boeteheffing op het te hoge deel van de industriële emissies zal de sector aanzetten tot de beoogde emissiereductie. Dat is goed, indien de heffing voldoende effectief wordt vormgegeven. Dat lijkt door de variant van het Kabinet in het klimaatakkoord in gevaar te komen. Er wordt namelijk gesteld: *“Om bedrijven de mogelijkheid te geven over te gaan tot investeren, zal de CO2-heffing in 2021 met een relatief laag tarief starten en met een grondslag die zodanig is dat bedrijven die in 2021 in enige mate minder goed dan de Europese 10%-benchmark voldoen nog geen CO2-heffing hoeven te betalen.”* Hierdoor is het onzeker of en wanneer de heffing effect zal hebben op een overgroot deel van de industrie. PBL heeft de varianten doorgerekend waar bedrijven wel direct aan de benchmark moet voldoen. Omdat onduidelijk is wanneer de grondslag aangescherpt wordt is het ook onduidelijk of de beoogde emissiereducties behaald gaan worden. [PBL waarschuwt](#) ook dat indien de heffingshoogte en grondslag beperkt is in de beginjaren het reductiepotentieel, en dus het effect van de heffing, beperkter zal zijn. Om die reden achten wij het verstandig dat nu al afgesproken wordt dat het ingroepad van de heffingsgrondslag en heffingshoogte zodanig is dat ook in de beginjaren de heffing effectief is. Dat is hard nodig om de effectiviteit van de CO2-heffing te garanderen.

Mobiliteit: Stop het openbreken van autobrief II, spreek kabinet aan op voldoende stimulering voor 2030 EV-doel, en zwaardere inzet op OV en fiets

Het Klimaatakkoord is voor de verduurzaming van verkeer (25% van de CO₂-uitstoot) teleurstellend. Er is onvoldoende stimulans om elektrisch rijden toegankelijk te krijgen voor een breed publiek (bijtelling, mrb/bpm). Het voorstel van de tafel resulteerde in 67% EV van alle nieuwkoop in 2030. De aanpassingen van kabinet nog maar tot 32%. De aangekondigde kilometerheffing (rekeningrijden) zou continuïteit moeten bieden in de EV stimulering, maar dit is nog slechts een aankondiging van een onderzoek, en dus nog erg onzeker. Daarnaast breekt het kabinet bestaande afspraken met werkgevers en werknemers over de stimulering van elektrisch vervoer open (autobrief II), juist voor het laatste jaar, waarin vele welwillende bedrijven willen overstappen op EV. Dit is heel slecht voor de betrouwbaarheid van de overheid en zal de groei van elektrische auto's een flinke klap geven. Daarbij loopt Nederland wederom het risico om haar positie te verspelen en een nieuwe innovatieve sector het land uit te jagen (laadinfra-technologie). Goed OV en ondersteuning voor fietsen krijgen er nauwelijks wat bij. Er wordt ook fors gerekend op CO₂-reductie door inzet van biobrandstoffen, terwijl controle over de duurzaamheid daarvan (nog) ontbreekt. Dit is onnodig als er genoeg inzet is op elektrisch vervoer.

Landbouw: extra krimp veestapel noodzakelijk omwille van minder uitstoot uit mest

Het is goed dat landbouw meer aan CO₂-reductie gaat doen dan oorspronkelijk gepland in het ontwerp-Klimaatakkoord, hoewel het doel van 6 Mton in het licht van de totale emissies van 34,5 Mton^[3] bescheiden is. De reductie wordt echter voor een deel bereikt met het verkeerde instrumentarium. Voor de intensieve sectoren wordt vooral ingezet op technische maatregelen zoals het luchtdicht maken van stallen en op de verwerking van mest; zonder de problemen echt fundamenteel aan te pakken. Daarmee worden geen kringlopen gesloten maar worden de kosten voor mestafzet kunstmatig wat verlaagd met subsidies die eindeloos nodig zullen blijven. Het is goed dat het politieke taboe op krimp van de veestapel is doorbroken. Echter de krimp van de varkensstapel en melkveehouderij is zeer beperkt. Ook de aangekondigde extra krimp in het kader van het Urgenda vonnis is niet gekwantificeerd. Dit pakket is onzes inziens daarmee enkel een eerste stap naar een duurzamere landbouw.

Biomassa: Voorkom subsidie op biomassa zonder duurzaamheidskader

Het aangekondigde beleid voor stimulering van biobrandstoffen, hernieuwbare warmte, regelbaar vermogen en groen gas kan tot een zeer forse biomassa-vraag leiden. Om problemen te voorkomen, moet Nederland nu al duidelijke criteria en randvoorwaarden opstellen, inclusief het 'fair share' principe, die de duurzaamheid van gebruikte biomassa garanderen. Wij roepen daarom op tot een moratorium op het verstrekken van subsidiebeschikkingen voor biomassastook tenminste totdat het duurzaamheidskader gereed is.

Urgenda: Zet alles op alles om 2020-doel te halen (sluiten 3 kolencentrales)

Parallel aan het Klimaatakkoord kregen wij de teleurstellende brief over het realiseren van 25% emissiereductie in lijn met de Urgenda Uitspraak. Van de nog 9 Mton benodigde emissiereductie haalt het kabinet slechts “mogelijk” 4 Mton. Er zijn veel maatregelen mogelijk om het Urgenda-doel wel te halen, zoals de [40 maatregelen](#) die Urgenda zelf vorige week presenteerde of de eerdere sluiting van extra kolencentrales. Minister Wiebes gebruikt als reden tegen het sluiten van 3 kolencentrales dat dit voor veel weglek van emissies zou zorgen. Dat klopt niet; er is een reductie van 9 Mton in Nederland, zo blijkt uit onderzoek van [CE Delft](#). Ook vanuit internationaal perspectief is er grote klimaatwinst, met een vermindering van 5 megaton broeikasgassen in Noord-West Europa. Het Gerechtshof Den Haag heeft het [vonnis](#) in oktober 2018 ‘[uitvoerbaar bij voorraad](#)’ verklaard. Dat is een juridische term die betekent dat het vonnis meteen uitgevoerd moet worden. Wij vinden dit een zeer ernstige zaak voor het milieu en voor de betrouwbaarheid van de overheid dat dit Kabinet hier geen gevolg aan geeft. Dit is een ondermijning van de rechtsstaat en heeft grote gevolgen voor de geloofwaardigheid van de overheid als hoeder van de rechtsorde. Wij verzoeken u dit onderwerp de komende maanden herhaaldelijk te agenderen om het Kabinet te houden aan de verplichting om het Urgendavonnis in 2020 te realiseren.

Hoogachtend,

Joris Thijssen, Directeur Greenpeace

Namens:

Greenpeace

Jonge Klimaatbeweging

Milieudefensie

Natuur en Milieu

De Natuur en Milieufederaties

MVO Nederland

[1] PBL stelt in de OKA doorrekening: “Teruggerekend naar het prijspeil van 2018 is dat [de kosten van duurzame energieopwek] circa 450 miljoen euro.” en “Het totale extra subsidiebudget voor de industrie bedraagt in 2030 dan circa 1 miljard euro.”

[2] Zie tabel variant 1 [in PBL](#), juni 2019

[3] Bron: PBL, Balans voor de leefomgeving.